

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

Széchenyi-téren, a hidkaputól kimenet balra
a 26. szám alatti ház emeletében.

Megjelen a lap hetenkint háromszor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délel. Az árványgyedre 3 ft. o. é. Hirdetési ár: négyhasábas sorért először 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor 5 krajczár o. é. t. minden hirdetés után 30 kr. bérletdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezelik. A nyilatkozatok csakkor után 15 kr. előleges beiktatása mellett a szerkesztőséghez czimzendők.

KIADÓ-HIVATAL:

Középtetza, STEIN J. könyvkereskedése.

Egy kis tájékoztató.

(Zs.) Szabadságot vettünk magunknak az erdélyi tartomány-gyűlés tárgyalásaihoz hozzájárulni, bárha ezt a centralista lapok visszásnak találják. Most, jóllehet magunk az erdélyi részek gyakorlatilag többé fenn nem tartható állami önállósága mellett lelkesedni már nem tudunk, folytatjuk igénytelen elmélkedésünket — mint már volt szerencsénk kijelenteni — csupán történelmi bűnéseket gyanánt, a nélkül, hogy fölvevő tárgyunk tüzetes taglalásába bocsátkoznánk. Csak meg akarjuk világítani azt, a mit magunk előtt látunk, s pedig csakis öntájékoztató végett.

Éppen most foglalkozik a nevezett gyűlés illető bizottságának egy új „országgyűlési alapszabály” tárgyában készített javaslatával. Mondják: hogy jövőre e szerint fog az erdélyi tartománygyűlés összehívhatni és működni; de hogy sajátképp minő jogbűnös elveket szemelt ki követendő mintául még mind nem vagyunk tisztában.

Nagy horderejű események megítéléséről ott, hol nemcsak egyesek, hanem népek érdeke, jövője, jóléte forog kérdésben, a tudomány színvonalára szeretünk állani, s ennek világánál vizsgálni a tárgyakat. De a mostani alkotmányozó tartományi gyűlésnél bármilyen figyelemmel kísérjük a tanácskozásokat, az intéző vezérfontalat ugyan igenis, de a logikai összefüggést a hozott végzésekből felfedezni nem bírjuk.

Fel kell tennünk Erdélynek ez idő szerint működő törvényhozó testületéről, hogy nem követendi Aristipp tanát, a ki a jog és állam alapelveit a pillanat élvezetét állítja fel s azt tanítja, hogy a bölcsnek minden szabad, csak-hogy magáidejében tegye azt. Épp ily kevéssé állhatnak be a szbeeni honatyák Thrasymachus tanításainak, a kinek nézete szerint a jog és igazság sem több sem kevesebb mint az, a mi az erősebbnek hasznos.

Egy bölcs és igazságos törvényhozás, s mely e felett még ildomos is, sem Spinoza speculationalis rendszerét magának nem vallhatja, sem Socrates, Plató, Aristides és Xenophon tanainak valóítására nem vágyhatik.

Mondják, hogy a nevezett gyűlés demokratikus elemekből van összealkotva; de hol kezdődik s meddig terjed munkásságában a democratia, miképp nyilatkozik ez elv a létrehozott művekben?

A román képviselők a historiai jog védőinek szeretnek nevezetni; az ő többségük hozta létre a fenemlített bizottsági munkát, melynek mindjárt bevezetésében 1 pont alatt ez mondatik: „azon törvényjavaslathoz Erdély fekvése, az ottan lakó nemzetiségekre való tekintettel, figyelembe vétetett; miután a választó kerületek úgy vannak felosztva, hogy a nép követeli minden nemzetiségekből lehetőleg oly arányban választassanak, miszerint az egyik nemzet az erdélyi országgyűlésen többséget a más két vagy három nemzettel szembe ne képezhessen.

Amde úgy látszik, hogy itt a „nemzeti egyensúly” csak „principium honestum sed non obligans” gyanánt van felállítva. Tegyük csak a logica próbakövére ama nyilatkozatot, s keressük fel benne a következetesség vörös fonálát.

A bizottsági munkát, mely tagadhatlanul quasi curiatum votum-ot fogadja el alapelveül, beszél négy nemetről s a követi helyek arányának megállításáról, mégis csak három nemzetet veszen tekintetbe, s a vármegyékben létező 150,000 magyart merőben képviselőt nélkül hagyja, holott ugyanazon alkalommal midőn a román nemzet meggyedinek beczikkelyeztetett, szó sem volt és

nem is lehetett a régi erdélyi közjog alapján már előbb létezett más rendi nemzetek bármelyikének kizikkelyezéséről, vagy kettőnek, úgy mint a magyarnak és székelynek egygyé olvasztásáról.

S mégis joggal elmondhatjuk, miután a nevezett bizottsági ajánlat alapelveiben egy bajszábnit sem különbözik a tartománygyűlés mostani ideiglenes szervezetétől, hogy a magyar nemzet a vármegyékben tetteg teljesen exarticulálva van, mert hiába mondja a bizottsági említett javaslata 4-dik pontjában azt is, hogy a „nagybirtokot” számba vette, a jelen tapasztalat ellenkezőt bizonyítja.

A „nemzeti egyensúly” teoriája is szintén csak papíron létezik a nevezett javaslatban; mert ha négy nemzet képviselőtől olyatén combinatioja vétetik észbe, minél fogva egyik a másik felett többséget ne gyakorolhasson, akkor a négy nemzetnek mindegyikben egyenlő szavazattal kellene bírnia a törvényhozó testületben, s ezen elvnek épp ugy állania kellene, midőn mind a négy mint akkor, ha csak kettő van jelen a gyűlésben. De hogy a nincs így, azt legszembeötlőbb módon tanúsítja a szbeeni országgyűlés jelen állapota; különben nem majorizálhatná a románok a szászokat, már így a hogy értjük a volenti non fit injuria régi latin közmondás következményeit.

Mi legalább, valamint oly „nemzeti egyensúlyt” nem képzelünk, melyben egyik nemzetnek a másik felett elsőbbsége lehet, úgy, bárha a vegyeszeti tudomány napjainkban csakugyan messze előhaladt, nem bírjuk felfogni azt sem, hogyan lehessen a mindenütt elittelt s az egyeni jogegyenlőséggel meg nem egyeztethető rendi nemzetek privilegialis kaszmaradványainak a fejtszám hyperdemocráciájával köztét vegyes házasságából ép s életrevaló egészet elővárszolni.

Tekintsük továbbá azon aránytalanságot, mely szerint a nevezett bizottsági javaslat míg egy helyen 30, másutt 20—25, végre a szászszékekben éppen 5 6 ezer lélek után ad egy képviselőt; avagy ez is a jogegyenlőség nagy elvén alapszik?

Mondja ugyan a bizottság ugyanazon munkálata 4-dik pontjában, hogy az „érített törvényjavaslathoz igazságos elvek foglalvák”; amde, ha inditványozott „nemzeti egyensúlyról” elmondhatni, hogy „lucus a non lucendo”, úgy a historiai jognak és demokratianak tabula rasanak és jogegyenlőségnek stb. ajánlatba hozott vegyítékéről is kérdezhetnők Voltair-rel hogy: „en quoi saint et en quoi romain?”

Nem a mi hibánk tehát, ha a szönyegen levő új országgyűlési alapszabályban egyenes, concret alapot fölfedezni nem bírunk; mi legalább, ha a bizottságnyal egy hajóban eveznénk nagyon is félénk tölle, hogy úgy járunk mint egykor Parry természetbavár járt az éjszaki sark felé utaztatán. A szökba fogott nagy számu Szamojéd-kutyákat folyvást hajtották s a társaság derekasan haladt előre, míg egyszerre csak feljövén a nap, s megtörvén a köd a sark magasságát meg lehetett határozni, s kitűnt: hogy több fokkal hátrafelé jutottak. Egy tengeri apály által délfelé tovaragadt mozgó jégdarab volt az, melyen oly nagy erélyvel előre törtettek!

Szebeni dolgok.

N-Szeben, aug. 19.

Ő Felsége születésnapja ma itten díszesen megünnepeztették. A kath. templomban 8 óra-kor mise mondott, melyen a katonaság, hatóságok és a nép nagy számmal megjelent. Kormányzó ő nmlga diszebedet adott 100,

teretkre s toasztot mondott ő Felségére és az uralkodó háza. Este az örültek házában a szerencsétlenek szórakoztatása végett táncvigalom rendeztetett, melyen a kormányzó ur is megjelent nevével együtt.

A tartományi gyűlés mai ülésében napirendre térve mindössze egy 8-lyen estek tul, a 71-diken. E szerint, ha a tartományi gyűlés elnöke alapos ok nélkül halasztaná valamelyik követ inditványának napirendre tüzését, az szabadságában áll a kir. biztoshoz fölébhezni.

Binder M. inditványozá, hogy a fölébezés magához a tartományi gyűléshez tör-ténjék, mert ha egy ily kérdésben a gyűlés kezdeményezése nélkül határozat hozatik, akkor a tartományi gyűlés kezdeményezési joga megesorbitatik, sőt ábránd marad, sőt maga a gyűlés is kérdésbe jöhet; minél fogva inkább e pöttételt ajánlja „az ily panasz felett maga az országgyűlés határozzon, s ha az alapos, meghatározás mikor tüzessék napirendre a sérelmes inditványozó javaslata.”

Schmidt Henrik ez inditványt veszélyesnek találja, mivel az a kormány és a tartományi gyűlés közt viszályra vezet.

Fogarassy is ellene van az inditvány-nak s hivalkozik az 1791. XI. t. cikkre.

Binder felel Schmidt Henriknek, s azt mondja, hogy ennek ellenvetése éppen ugy jön ki, mintha valaki azt mondaná, hogy az ember egy éles borotvával könnyen elvághatja a gégejét, tehát egy tompa élt késsel kell borotválkozni. Igaz, hogy surlódások keletkezhetnek, de ennek megállítására van még radicalisabb eszköz: nem kell országgyűlést hívni össze, s mindjárt nincs surlódás. Aztán komolyan szólva megjegyzi, hogy a kormány-nak szemben a gyűléssel különben is elég hatályos eszköze van abban, hogy ha nem tetszik, hát nem ajánlja az országgyűlési határozatok szentesítését.

Dr. Ratiu pártolja Binder inditványát. Puscariu véleményezi, hogy ki kellene hagyni az egész cikket, mivel ha a többség javaslata szerint fogadták el, ez a 69 § határozománnyal ellentmondásban állana.

Még hozzá szölet Lemény (de Brán?), Dr. Teutsch, Schmidt comes, Schuller-Libloy stb. s végül is elfogadtatt Binder inditványa.

A nemes b-szolnokmegyei csé-páni tagosítás kezdetétől jelen állásáig.

Átlátván helységünk volt földesurai, hogy még megmaradt tulajdonuk feletti joguk gyakorlatát, csak ugy és akkor vehetik valódi igénybe, ha az üdvös tagosítás által igyekeznek majorság-birtokukat volt urbé-seik coloniciaturától elkülöníteni.

Az 1858-ik év folytán, a csépani ősi birtokosság, az 1854-ik év június 21-kén 151. számok alatt kelt nyilparancs szabályai értelmében a tagosítást megkezdte, az erre megkívántató $\frac{2}{3}$ ad a csépani földkönyvi felmérés (catastr.) szerint tulsúlylag feltaláltván a felméri tömegben, és ha ezen felmérés alapul nem is vétetődnek, mégis az allodialis erőkkel több száz holdokkal többre rugván fel a tagosítási ítéletes engedély, 1860. egyhangulag mondatott ki mind az első bírósági, mind a felebbviteli törvényszék által. Minek következtében csakugyan ezen évi pünköszt havában kiszállott, az előkinyomozások kesztülviltére, az urbéri törvényszéktől ki-küldött bizottság, mely is működését vége-zvén, felváltotta ezt. Sz. Mihály hó elein a mér-nők techniai működését megkezdendő egy urbéri segéd és illető szolgabíró urak kísé-re-tében; de csak alig s alig volt képes, a bi-zottság a mérnök idejötté célját a zug tanács-adók által már előre felporozott nyers tömeg-gel megértetni, legott kannibáli ordításra fakadva, telt torokkal élet és halálra kiabál-ták: hogy nékike a tagosítás nem kell, s jól teszik az urak, ha tüstént eltakarodnak, különben a haragot felreverde lábáig agyon-sújták a tagosítás hirdetőit, bár kik legyenek is azok! Sőt volt egy olyan is, ki a szolgál-bírói segédet „megkímélni” óhajtván, gyöngé-den babrálva kabátja szegőin, mintegy fülebe-sugta: „menjen el az ur innen, különben mindjárt megkeresztelek.” Erre aztán csend-örök rendeltettek a helyszínére, de koránt-sem annyi számmal, hogy a czélnak kellő

ervényt és a törvénynek illő tiszteletet köl-csönözhetek volna, ki lévén küldve a csend-örög tetemesb része a naszd- és beszterce-vidéki némely faluk közt kitört határvillongá-sok fékezésére, kik is itt veszteglének négy hétig magok és felperesik tetemes kárára, valamint a közigazgatás hátramaradására a bi-zottsággal együtt.

Az akkori mlt. főispán ur tehát kénytelen volt katonai karbatalom kieszközlését kérni. E közben a csépani bal felfogású, félre is ve-zetett lakosok R. . . nevű besztercei zug ügy-vezetőjük által táviratuk egyenesen ő cs. kir. apost. Felségének: hogy a tagosítás meg ne engedessék, egyszersmind magok közül ese-dező levéllel ellátott két, a szó teljesértelmé-ben boldogtalan, csaknem eszelős exaltált pa-raszt legényt követekül küldötték fel ő Fel-sége eleibe járulandókat, azt szóval is adni fel, hogy a határ tagosításával jogaik nem-csak csonkítottának, hanem gazdai szem-pontból is kárt, hátramaradást és rövidséget szenvednek.

Ezen hamis vádaskodásuk felfüggeszték egy időre mind a katonai erő kirendelését, mind pedig a tagosítási eljárás további fo-lyamatát.

Erre aztán a perfolyam-levelek ő Fel-ségéhez felparancsoltatván, azoknak megvizs-gáltatása, és a szükséges információk után végre ő fleg kegyelme szerint határozni mélt-oztatott, hogy a csépaniak helytelen és tör-vényellenes magokviselte hibául kitétetvén, adassék tudni, hogy a hasonló ellenszegülé-s esetei a legszigorubb megfenyítést vonandják magok után, jeletessék ki egyszersmind ne-ki az ut, és mód, melyeken magukon, ha mi sérelem ellenükben elkövetetnek, a per-rendin segíthessenek; de azért a tagosítás szabály, és törvényszerűleg bajtördök végre, mivel az, a határ $\frac{2}{3}$ dát, az erőkkel, me-zőkkal, legelőkkel bíró volt földesuraság meg-egyezésével határozottat véghezvitetni.

Ennek következtében az 1863-dik év szt. Györgyhava végén, újból megjelent a tagosító mérnök Csépanban, de a kézi munkásokat töle a kötelezett község megtagadván, maga a megyei m. administrator ur személyesen jelent meg a helyszínen, a lakosokat enge-delmességre bírandó; de megtört minden jó-szándoka, a földeszek nyakasságán, a kik csak azt vitatván szárazon, hogy nekik a ta-gosítás nem kell! Sőt ez alkalommal a szol-gabíró ur, és a csendörök fedezette alatt a mezőre működni kizsállott mérnököt, ismét kereken elutasították, felvont metalis czéve-keket egyről egyig kihányták, szaggatták a föld-ből a szolgabíró urtól ezen szavakkal „adieu herr stuhlrichter, glückliche Reise” forma szier-int elbucsuzták. *) Elvégre nem volt egyebet mit tehetni, mint a magas kormánynál katonai erőért esdeni, a mi június 22-dikén 1863 Csépanba meg is érkezett. Daczára a katonai karhatalomnak, újból ellenszegültek a mérnöki munkálatnak, a helység piacára gyűlve szembe a katonai erővel, felmondot-ták az engedelmességet tele torokkal kiabál-ván némelyike: Stermen wer! (stürmen wir, kezdjünk ostromot), miután a coriplaeusok elfogattak, a megyei fogdába küldendő, mire a nagyobb rész felriadva, ordította, hogy az elfogottakkal ők is bemennek a megyei fe-gyenczabázis, ők is bekisértettek tehát oda, látván pedig, hogy a dolognak fele se tréfa, kérelemmel járultak azon hatósághoz, mely-ről azelött kevéssel az engedelmességet meg-tagadták. Alig kísérték ki őket falujokból, több, mint száz főnyi asszonyi állatok töme-gé támadta meg a mezőn működő mérnököt, fa-csúszkók, villák- és egyéb eszközökkel, és pedig két ízben csakugyan sikerült a fe-dezetnek, csupa türes kézzel, fegyvert nem használva, a különben félénk asszonyi állat-csoportot szétverni, szanaszét-kergetni. Ezen események után a határ fölmérés habortalan bevégeződött.

Erre fájdalom egy 8 havi hosszas inter-mezzo következett, a tagosítási munkálatra vonatkozólag; végre jelen évi szt. György hó 7-kén megjelent ismét az urbéri bíróság a helyszínen, az előmunkálatok sorából kima-radt némely tárgyak kiegészítésére; ez alkalommal megjelent, a lakosok részéről utadon megbízott ügyvéd W. J. ur is, ki a szönye-

*) A csépaniak szászok, ezért bucsuhtak német nyelven.

gen levő tagosításnak merőben más irányt adni, tűzte ki magának célul, az egész tárgyalat folytat, nem akarván egyenesen a dolghoz szólni azt vitatta, hogy ő a felperes rész ellenében, teljes tehetősége szerint oda kíván működni, hogy a csépani tagosítást megdöntse, fenekestől felforgassa, azt állítván, hogy az ősi birtokos uraknak ugyszólván nincs meg a tagosításra minősítő $\frac{2}{3}$ ad rész birtokuk Csepánban, minthogy az allodialis erdőeknek, szántóföldeknek, és réteknek nagyjórésze a falutalajdonai, így okosodik a tudós ügyvéd ur, hogy azokat a földes urak a szt. hajdonkorban a földesréktől elerőszakoltván, állandították, következőleg azoknak nem valódi tulajdonosai, tehát bitorlói, (cape nasum Ispipe.) Azt is kimondá a tisztelt ügyvéd ur disertis verbis, az elfogott, vérszempre kapott, volt urbérések, és működő tisztelt biztosságfüleik hallottára stentori hangon: „Ha a tagosítás megdöntése nem sikerülend neki, addig huzza, halaszssa a tagosítás létrejöttét, míg nem a felperesi meghatalmazott, mint család legidősb tagja, a mindenek után elmegy, következőleg a tagosítás örömeit nem fogja éldelbetni (igaz, hogy az érintett családfő már élte alkonyára hajlott, most 70 éves de azért a mennyi kegyelem jó voltából egész séges, és még testi, lelki jóllétnek örvendő) Így kívánta magát a többször felhozott ügyvéd ur, vérendezei előtt érvényesíteni, és a felperesi részt terrorisálni, kisebbiteni, a fel séges királyi határozatot, fejedelmi adomány levelet, törvényes formában kelt ítéleteket, a zavarnak hodoló nyers tömeg előtt gunytagyává tenni, és a százados birtoklási joggyanusanitani, s nem átálja végre a tagosítás tudóvs eszméjét gyámolító felsőbb rendelet befolyását, ily gondolatlan maga méregetésével az ingatag, és szeszélyes nép előtt tüpörtenni. Hogy mire mehet a felhozott felperesi erősegk ellenében talán a kor- elöidézte szellemben bizakodó ügyvéd ur Phaeton erőködésével, azt a jövő fogja fejeitani.

Talán helyen leend itt azt is megemlíteni, hogy a felperesi meghatalmazott az alperes védnök ur azon utólagosan tett ünkifejzésére: miszerint védeneczei hajlandók a tárgyhétkés uton kiegyenlíteni, odanyilatkozott, későn is a jó békét elfogadni, valamint idős emberek és gyermekek volt urbéreseiknek a majorság erdőkből is, a es. k. nyiltparancs 48-dik §. kijelölt szabály szerint kiszakaszatni, de csakis azon értelemben, és mértékben, melynél fogva az adománylevél, a mezőket, erdőket, minden lehető haszonvételekkel (prae et sylvas ect., cum omnibus suis utilitatibus) a földesurak tulajdonaira rendeli, nem különben a cséáni jövedelmeknek szádos törvényes módoiban véghez vitt, és közelebb az 1819—20-beli országos összes iratai, melyekben mindentűnt, a cséáni akkori urbérese, a jelen élőknek elődei, mint meghitt tanuk vallják be, hogy szabad erdők a cséáni hatáiban nincsenek, azok mind a földesurak tulajdonai, minden időben szoros tilalban tartódnak, melyekből adtak a földesurak szolgáló embereiknek hetenkint egy-egy szeker leesezt száraz, földönheverő egyébre nem használható tűzfát (Klaumboltz) tehát csak földesuri kegyeletes engedelemből tüzelhettek kereskedniek pedig a fával éppen soha sem bad nem volt, stt engedelem nélkül még csak egy legesekélyebb eszköz fát sem voltak képesek hazavihetni, s ha vittek, lopás büné súlydtek, valamint szintén számtalan tüitéletes határozatok, rendeletek biztosítják kezeskednek a cséáni és birtokos földesur majorság-erdeiknek kirekesztőleges birtoktulajdonok felett; nem lehet tehát több kötelesek a cséáni felszabadult urbéreseknél volt földesurak majorság-erdeiből, mint mennyit számukra az idézett nyiltparancs in minimo meghatároz, még sem általános czára mindezeknek az alldialis erdőkhöz rognak légből merített jogot formálva egy abszurd quantitást követelni, mi havasok is tulfeszített enorm kívátnak lenne; részűl erősségűl hozván föl, hogy az 1850-dik év véghez vitt catastralis fölmérés alkalmával cséáni alldialis erdők nagyrésze, mint don tulajdonok, rájok és birtokbairódtok, és szem, mert a cséáni lélkés ur mérvén a határt, ki egyébiránt elfoglaltsága miatt annyit ért a mérés technicumához, mint Apelles cipészte a festés művéhez, a földurak távolétében kedvte ve irattak lélkésűkel magukra az uraság majorság-erdeit; bár ezen csalfa, és alattomos eljárásnkért nallakoltak, de még sem okultak; de hiszem vitatás tárgya sem lehetne, mert a már vön felhozott ok, és bizonyított leveleken ki egyébiránt is urbéres földésnek erdeje, s egy tulajdonosi joga 1848 előtt soha sem is a „Hármas törv. könyv III. r. 30-dik czikk 7. §. szerint ezt mondja az 1791-beli országgyűlési XXX. törv.-czikk is az erdőre vonatkozólag.

Nem volt koránt is szándok jelen tárgyat a nyilvánosság terére vezetni; de miután alperesi ügybarát ur epés nyilatkozata a

zados birtoklási jog vérmes és gondolatlan megtámadásával oda pendült meg: miszerint fültett ezéja, a felhozott százados szentesi- tette okmányok, törvények, s ezeken alapuló ítéletek, s legfelsőbb királyi kegyelmes rende-letek dacára a cséséni tagosítást, mi te-temes fáradtság, lelketrázó küzdelmek és bor-zasztó pénzbeli költségek ráfordításával szin-te végstadiumán áll, légből merített kopasz állítások-, ráfogások- és sophismákkal meg-dönteni, lehetetlen a dolgot közvélemény íté-letére nem bízni.

Bátran állíthatni végül, hogy ezen 7 éven keresztül huzrotl trágyálás folytán csak egy hang, vagy betű, de még csak egy sem érdemel figyelmet abból, mit az alperes volt-urbéresnek a tagosítás meghiusítására, oly makacsul emelnek fel; az egy szakadatlan láncz sorozata a botrány, és okadatlan állítások, szöszaporiások- és kopasz ráfogásoknak, leírni szinte nem lehet, minő erő megfeszítésel törekedtek az alperesek a tagosítás eszméjét meghiusítani; mint a mellett, hogy birtoklati joguk soha se volt, most már közmarha-legelői tulajdon (Hutweide) keresnek, a mi soha Csé pában nem volt (három fordulóban használtatván a határ, mindenkor a nyomás és a rétek, a feltöltés idejéig használdotak közlegelő gyanánt), s azt jelelik ki vétkezésnek, azzá, mi a Földvári családnak emberi emléken feljúlva allodial birtoka, miből a családon osztoztól is, s ezeket oly nevezetekkel ferdítik el, minek se család, se közigazgatási okmányokban sehol nyomok nincsen, csak hogy czélukat, bármí áron érvényesíthessék, ki tudjá még minő méltatlanságok várnak a tagosítás létrejöttét sóvárgó felpreszekre a küszöbön álló authenticatio alkalmával? ha a bíró igazságszeretete, a törvények és a perrendén benyújtott okmányok nyomán nem subvenial. Naphoz hasonló igaz az, hogy tagosítás altali elkülönzés nélkül Csé pában a földi, birtokos osztály tovább fen nem állhat, volt urbéresnek féktelenségei, és insulatio miatt.

Közli F. Gy.

Közli F. Gy.

MEGYEI ÉS KÖZSÉGI ÉLET

Szamosujvár, aug. 19.

Ö Felsége születés napjának ünnepét, valamint minden évben, ugy most is megünnepelttik. Piaczi templomunkban ünnepélyes nagy mise tartottak. Ugyanazou nap nyugalmazott tanár nagyon t. Gábrus Zaehariás urnak születés napja volt. E tevékeny hazafi majdnem félszázadig fu'otta a görögnyös tanítói pályát s működését siker koronázta, s miután a sok küzdesben elfáradt, nyugottan mondta: most pihenhetek! Körülötte állottak volt tanítványai, kiknek homlokán gondos redők vonulnak már, s ősz fűrtök díszitik fejüket; körülötte állottak volt tanítványai: az ifjúság virága, köszöntő beszédekkel ajtukon. Van-e hathatósabb jelenet annál, mint midőn a nehéz küzdelemben megöszült tanár előtt ősz s ifjú tanítványai állanak forró köszöntésekkel? Az ősz tanár, ki városunknak okos, s tisztelőre méltó előjárókat nevelt, kinek városunk ifjúsága köszönheti műveltségét, örömsugárzó arccal fogadta a szívből fakadt kiánatokat, s viszont óhajította azokat. A magas évtelése még számos évekig!!

Moldován Gergely.

Mező-Szengyel, aug. 14.

(Erdély inség, s testvéri segély
a Királyhágón-tulról.)

Nappjaink sulyos körülményei közepett, alig gondolható aggasztóbb helyzet, mint az, melyben honunk legnagyobb részének gabuatermelői vannak. Itt az aratás, gyűjtés ideje, s fájdalom, annyi remény után, annyi ezernek nincs mit aratni, nincs mit gyűjteni! A rendkívüli jégzivatrok honunk csaknem minden részein irtózatosan dúltak. Folyóink és szilajhegyi pataaik áradata a völgyekben majd mindent megsemmisített. Homok és iszap köögörgeteg s azok szétmállott salakjai borítják réteinket. De mikor a jó Isten egyik kezevel sujt, a másikkal atyailag nyújtja szármunkra a felebaráti szeretet kegyében a vigasztalás és felségítés édes enyhülését. Elküldi a jőszívűeknek a részvét angyalát, hogy oda simuljon az árva szenvedőkhöz, és sujtóly nyomorunkban égi szárnyainak illetésével öntösson beléjük ujuló erőt, ujuló bizalmat kétségbeesett helyzetűeknek keresztényies legyőzésére. Ki, a kiváló testvér! érzületnek mindjárt az első adakozók sorában, legnemesebb öntudatával sietett az elemek többféle csapásaitól sujtott erdélyi inséges testvéreinek viszonnyaihoz mért lehetőleges fülsegelésére, a Árad, a honszeretet erényében e magasra emelkedett derek város. Számtalan fényes és honbuzgó teteteinek sorát ez uttal is a viszonszolgáló haládatnak legbensőbb részvéte

székeselyűseggel bizalmilag megismerték, a szobán forgó ügyre vonatkozó jellemzéses sorai: „Noha mi sem uszunk még a bőségekben, mert habár általán véve jó terméslünk van, de a kereskedés és ipar pang, s a tavalyi inség nyomasztó hatását most is érezzük, s a lakosság nagy része még évekig fogja érezni mindazáltal megemlékezve arról, miszerint hazafiai és emberbaráti kötelességünk a nálunknál szerencsélenebb s magukon segíteni nem tudó honfi- és embertársainkon tehetségek szerint segíteni, megemlékezve még arról is, mily testvériesen törekedtek rajtuk a tavalyi inség alatt erélyi hü atyánkfiai segíteni: segítettünk mi is, a mennyit segíthetünk. Az „Arad“-ban közzétett felhívásomra nálam az idezárt összeg 147 fnt 50 kr o. é. gyűlt össze az árvíz által károsult erélyiek részére. Az adakozás 27 fnt 50 krig egyesek részéről, 120 ftrig pedig az „aradi dalkö“ által a napokban rendezett estély jövedelméből folyt be. A kiosztást egészen önelátására bízom, ha saját kerületében nem lenne szükség a segélyre, küldje máshova, hogy ottasíék szét. . . .“

A tiszta szívből jött könyörömadomány vétele után azonnali legelősi teendőm közé soroltam a rábízott kötelezettségnek hovámarább eleget tenni. Kiknek s mily arányban osztassék ki a pénz? az fejértöresbe nem került, miután az általános vélemény e jótéteményben Maros-Bogáthot kívánta részesíteni, mint olyant, mely e vidéken legtöbbet szenvedett az elemi csapásoktól, s leginkább is éri azoknak súlyos utókövetkezményeit. Meghallgatva azoknak irány-utatisatásait, kik a falunépének állapotai viszonyait közelről ismerik, megfontolván kinek-kinek terhelő körülményei minden oldalról, a mennyiben ezek ily alkalommal a méltányos és arányos részesítésben a legfőbb tényezők, e hó 9-kén kiosztottam 95 ft o. é. a maros-Bogátiaknak s egy párludasinak. Egyik részének pénzűl adtam kiki a másiknak gabonában, mire jó alalmul szolgált épp akkor a m-ludasi betivásár. Hogy gabonaosztalékot juttattam a nép alsó osztályzatabelieknek, részemről a leghelyesebbnek véltem akkor, midőn az ingyen kapott pénz csásos alkalm a szegény emberre régi bűjű elűtni; mint történt ez néhány faluban legközelebb is, hol a károsult köznép o Felsőkegyadományában részesült. Egyébiránt a nyosság hathatós enyhítésére legelőszertbívna az ily nemes adományok befolyásából a kőszépi magtárak alapját megvetni!

A kiosztásnál a kegyes adományozók megismertetni el nem mulasztottam. E pénzek a részesültek névére, az igaz, hű halálatársaság érzésének egész életükre meghatározó jelenet lesz. Az aggok idővel azt arcaim ragyogó kárpátjait szűlt hálás érzetük, az árakk, övezetek és házi szegények ajkain meg nem szűnő halálhólyagban szólvát az irgalommal te sziv legőszintébb kívánata; vagy kitűnő nálvén elbeszélő a megvigasztalt szenvedőknek zordultig telt halálköznyeinek felcsillamló és csodulig akkor, midőn azokban szív és lélek versenyezve ragyogott illetsége közepett?

Nagy a hála, melylyel az „Arad” szerkesztője, Arad városa s legfőképp az „aradalkör” irányában tartozunk, mely nemcsak kezdő életét s már is oly szép eredményeket mutatja be azt. Az irgalmasság cselekedete gyakorlatában mutatta meg mindig kezdetben ügyes életrevalóságát, s a legszellemismerés is a szenvedők létéről könyökből virult fel, mely azt kizsem felér minden társakörü dicsőítéssel. Fogadja legforróbb köszönetünk és halánkat a „Dalkör” ideig élő t. Vajna Miklós ügyvéd ur. Mint igaz, erdélyi magyar! még szebb fénykört rajzol e tényével rég becsült neve köré. A fennmaradt 52 frt 50 krt o. é. a fenbecsült nagyezüdmű hazafi főt. Nagy Lajos alcsesperes urnak küldtettem, hogy az Olt pusztító árjai miatt legtöbbet szenvedett alcseszekély atyafiak közt kiosszza.

Balázs Antal,
m.-szengyeli r. kath. lelkész

Külföldi levelezés.

H^u:àrîs, aug. 13. 1864

Párisban élő iparos honfitársaink egy központot akarnak teremteni, hol a napi munka fáradalmai után lelkiük enyhítő, nemes műveltet találjon, s hová — szükség esetében — biztos segély reményével folyamodhassanak. „Magyar-Egyetel“ van alakulóban. Az alszabályok már készen vannak s pár nap múlva a hatóság elé terjesztetnek, melynek egy terjedelmétől függ a lenni vagy nem lenni kérdés eldöntése. Kedvező esetben az egyesület célirányát stb. bővebben fogjuk ismertetni, s természetesen a szerkesztőség engedelmével! *) Most csak vártunk annak bizonyosságául, hogy ez a vállalkozó egyesület megérdemli a nemzeti figyelmet.

*) Szíves köszönettel vesszük tudósításait a naparti világvárosból. Szer

E derék ifjak most is összegyűlnek hetenként kétszer-háromszor egy kávéházban. (Boulevard Beaumarchais 60. Café Terrasse). Elbeszélgetnek a múlt örömei- és a jövő reményeiről. Lapokat járátván, figyelemmel kísérik a baza sorsát, örülnek az áldásnak, könyvet hullatnak a csapás felett. És ezen szép érzés tetten is nyilvánul, minék ma reggel 9 óra kor is — nem említvén azt, hogy folyó éven elején 150 frankot küldöttek az inség enyhítésére — tanuja volt a párisi székesegyház (Notre-Dame de Paris). Igen! a leendő „Magyar-Ezylet” tagjai a nagy történezs, rendületlen hazafi Szalay Lászlóért gyász misét tartottak Tömegesen jelentünk meg a kegyelet oltárára meghozni áldozatunkat.

Két szerencsés véletlen emelte az ünnepély
diszét és tette feledhetetlenné előttük e
napot.

Az egyik az, hogy jelenleg itt mulató Sterné Ferdinánd lovag, abbás és kanonok ő nagysága értesülvén szándékunkról, önként ajánkozott az isteni tisztelet elvégzésére másik szerencsés véletlen, hogy épp az östve érkezett meg de a bécsi kéjvonat s ezen több mint 60 magyar, a kik ha-onlóképp értesülvén a történetéről, sokan eljötték összele-gyitni könyvtüket a miénkkel. És így a nagy magyar honfiért magyar szívből magyarok közt szállt fel a buzgó ima ama világszellem zámolyához, ki csak a szívből jövő, buzgó imát hallgatja meg és a mi imánk buzgó-ságát a jelen voltak teblének hullámlása, s sze-meinkben ülő könnytünk eléggé tolmácsolták. Nemzet, mely így összetart, mely így meg-síratja nagy fiait, élni vágyik, s hogy e vágya teljesüljön, erősen kell akarnia s még erőse-bben csak önmagában bíznia.

A gyászravattal övedző koszorút ékesítették: Irányi Dániel, Theisz Elek és fivére, gróf Dessewffy, b. Fechtig Károly, ifj. Bertha Sándor, Luff F., Katz Mihály és Adolf, Szendeffy, de minék itt egyeseket felemlíteni, nem többet jelent-e e pár szó: több mint 80 magyar!

A jelen voltak nagyrésze megvárta kánok ő nagyságát megüdvözölni szíveséggé, ki úgy nyilatkozván, hogy e napot élte legszebb napjai közé fogja számítani, áldást kért Istentől a magyar házára, áldást ezen mélt. császári csirájában levő egyletre!

Hogy az áldás utolsó része fogant teljes legyen, saját munkásságunkon kívül szükséges hogy a nemzet tehetősebb fiait s különösen azokat, kik meglátogatják a világvárost, keres- nek fel ez ifjakat és szóval, tettel, sőt — le- gyen szabad kimondanom és szót — pénz- is segítsek szép céljunkt kivitelében! Jól is merjük mi az intést: "Kiváns-e magadnál nagyokat? Oh ne kívánn!" Nem is kívánnuk hiszen cseppekől áll a tenger végtelen tö- mege is. Ha e cseppek a csirát termékeny előfárá növelik, hasznos gyümölcsei a nem- zet asztalát fogják ékesíteni és gazda- gitani.

Ez által is az elhunyt nagy szellem munkáját folytatjuk, ki oly ernyedetlen szorgalommal működött a haza fényének és jólétének előmozdításán. Így teljesül aztán a Mihályi Károly nagy-enyedi 4-dik prög. egyf. gyászszalának szava, mely igénytelen tudósításomat Szalay László szelleméhez legméltóbban fejezi be:

Áldásban leszen a derék emléke,
A jók szívében lesz állandó széke,
Tetteit a nép életén keresztül
Őrizi szentül.

Nagy László.

KÜLÖNFÉLÉK.

— Gróf Mikó Imre ő nagyméltóságú Zarándmegye főispánjától következő level kapott: „Nagyméltóságú gróf ur! A magyari honi ügyektől szenvedők fölegéllésére mutat ben e megyében bizottmányok alakulván, ezelnak megfelelő buzgalom eredményeké vá szerencsém Nagyméltóságodnak a kö ponti bizottmány mai ülése határozata ny man 150 frtot az erdélyi vizár állt karosultak némi pősegélyezéseként fölki deni, Nagyméltóságod ismet büles és tapint tos intézkedéseire bízva ez összeget. Fogad Nagyméltóságod nagyrabecsilésem őszinte h fejezését. Körösbányán, aug. hó 4-én 186 Alázatos szolgálja: Pipos János, m. p. z rándmegyei főispán.“ — Ez ősszeg rendp téséhez képest illető helyre már át is küld tett. Fogadja halánkat a zarándmegyei insé ügyi középponti bizottmány testvéries segél nyújtásáért!

Tordán az újjálasztás f. hó 22-k
következő eredménnyel ment véghez: Tis
a László kapott 122 szavazatot, ügyvéd Sz
bó Lajos 2, Érsek Elek 1, Nagy Elek
szavazatot.

— Csikszék ujonnan választott köve-
birlapi tudósítások szerint: Sándor László
Keresztes Márton r. cath. lelkész és Pu-
kás Ferencz.

— Vasuti nyomorúságok. E czim alatt a „P. Napló”-ban következő közlemény áll, mely minket oly közelről és oly szomorúan érdekel: „Mint a „Bukovina” írja csakugyan létezőt fog a mellékvast, mely Csernoviczt Odessával összeköti, s ez lesz legközelebb útja az európai kereskedésnek a Fekete-tengerhez. A mi szép kilitásaink: Magyarországon és Erdélyben át nyitni a legrövidebb utat az európai kereskedésnek a Fekete-tengerhez, meg vannak bízva hosszas időre. Lesz talán idő és alkalom, ki fejteni e nagy mulasztást, e ropant nemzetgazdasági bontás okait. Lesz-e alkalom helyre is pótolni a mulasztást? De mintha az ellentérvételek is átok feklének! Aug. 17-én az a hír terjedt el a bécsi bürözön, hogy Pickering ur az arad-vestoronyi vonalra, vagy a mint az osztrák lapok nevezik, az „erdélyi” vonalra tett ajánlatát visszavonta. Ha igaz, a mit a „Presse” ír, a cautiót a nevezett ur nagyobb részint külföldi, ismeretlen czégek szolga, s így elfogadhatlan váltóknak lett volna letendő. „Ha — ugymond e lap — kölcsönről van szó, akkor önként értendő, hogy a 10% cautiót készpénzben vagy austriai értékpapirokkal kell letenni. S a sokkal bonyolultabb üzletnél, minő a vasútépítés Erdélyben, háromszorta csekélyebb cautióval, váltókkal, melyek talán csak perrel behajthatók, vagy éppen be se hajthatók, beérje-e a kormány? A büröz nem tud képzelni ily eljárást. A „Presse” azzal vigasztalja magát, hogy Oláhországban se mennek jobban a dolgok, ott is fenakadt a vasútépítés ügye.”

— A „Gazetta Trans.” ellen sajóper indítottat a katonaságot érdeklő bizonyos közleménye miatt.

— Gróf Crenneville erdélyi főkörmányzó és altábornagy ő maga az első osztályú vaskorona rendjellel díszített fel.

— A Maros mentiről szomorú híreket kaptunk s nem egy tudósítónkól. A folyam a közlebbi sok eső miatt ismét kiáradt. A közlebbi esős napok alatt Déva környékén dermesztő hideg és zivatar vala; oly nagy szél fűt, hogy a házak fedelei ropogtak, s hátszegen helyekhez is hullottak volna.

— (Uj felfedezés.) A „Botschafter” nagy-szebeni levelezője megmagyarázza Erdély bajait. Ezeknek oka — ugymond — nem más, mint az itáni — magyarok. Érdekes felfedezés; de még érdekesebb teszi az a következtetés, melyet belőle kivon. Azt mondja t. i. hogy ha a magyarok nem akarnak részt venni a szebeni gyűlésben, de is szóljanak hozzá az ottan történő dolgokhoz. Ime, egy centralista közöny a passzív politikáját ajánlja a magyaroknak jegyzik meg a „Magyar Sajtó.”

— Németországban egy könyv jelent meg. Kapptól ily czim alatt: „Emberkereskedés a német fejedelmeknél.” Ebben Károly-Frigyes Vilmos egykori (1723—1757) anspachi markgrófól egy igen szép jellemvonás fordul elő, mely méltó a megörökítésre. A jó fejedelmeknek egy szép kedvese volt, kiért mindent megtett volna a világon. A szép kedvesnek pedig egyszer az a kis szeszélye támadt, hogy nagyon szeretne volna látni a kéményseprőt lebukfenczezni a kémény tetejéről, a hol az éppen akkor állott. A jó szívtű fejedele ekkor elővette puskáját, és a kéményseprőt lelőtte. Olyan szépen gurult lefelé! Olyan öröme volt a kedvesnek! S olyan bánata szegény kéményseprő özvegyének! No hanem megvigasztalta a derék fejedele: adott neki kárpótlásként — 5 forintot.

— (Magyar kíváncsiok Amerikába.) Lé-káról (Vas megyéből) írják az (I. T.)-nak, hogy ott valóságos kíváncsiok láz szálta meg lakosokat, minek okát a tulnépesedésben, kereset hiányban és a már Amerikába vándoroltakban kell keresni. 53 egyén már ez-eltől öt hónappal folyamodott engedélyért a vándorlásra; a jövő tavasszal pedig még sokkal nagyobb számban készülnek ki. Most ugyan a Kansasban és Minesottában megtelepedett földieik tudósítása, hogy már oda is elhatott a polgárháború, kissé leltette a kíváncsiok kedvét. — Szomorú dolog, ha már ilyesmire támad kedve a szegény magyarnak!

— Törvény a kintornások ellen. Londonban éppen most jelent meg az utcai zenészeket illető új törvény. E szerint minden lakónak szabadságában áll, személyesen vagy konstablar által, akármely utcai zenészt, vagy énekest, werklit, bárfást vagy más ily füllenséget, mihelyt neki nem tetszik, eltávolítani lakásától. A melyik zenész pedig egyszeri felszólásra azonnal nem akarja távoznia, s még tovább zenél vagy énekel, 40 shilling fizetésre és 3 napi börtönrre büntetettik.

— A z a u g u s t u s 20-ki hangversenyéről A helybeli árvizkarsultak javára, s a sétatér alapjára rendezett hangversenyre Kolozsvár melletti közönsége szép számmal gyűlt fel; mint a virágosok ugy omlott a sok szép hölgy a redoute-terembe; a miből önként következik, hogy a férfiak

sem hiányoztak. A nyitányt a Pongrácz-testvérek híres, nevezetes zene-kara játszta el; lámpaláz persze egyiket nem fogta meg; buzgák is oly meglehetően szépen, hogy sirt a flóta, zokogott a hegedű, s viharos tetszés zaja rázta meg a csillárokat, melyek ezernyi fényt lőveltek amaz érdekes ifjú asszonyra, ki a „Csokkeringő” kéjes áriáját finoman és hatalmasan belélt lelkünkbe. Desirée Artót szelleme tártkarokkal omlott Markovác Kuna Mária asszony keblére, kinek erőteljes szoprán hangja biztosan emelkedett a tiszta magasságba, s legjobban előző volt a zeneestélyhez. Valóban nem győző csodálkozni a jámbor balandó hány műkedvelő zenész és zenésznő van itt Kolozsvárra, a ki a művészet magasságáig birt emelkedni, és oly műkedvelő kört képez, milyennel talán egy magyar város sem díszelhetik. Mert ki ne emlékeznék, hogy tavaly egész operettet énekeltek végig; műkedvelőinket itt névszerint felszámolni szinte lehetetlen; kivált ha előtünk áll egy bájos gróf kisasszony hegedűvel!! Négy kis burban annyi érzés, oly varázs hatalom, nem is tudná az ember hogyan fér meg, ha meg nem magyaráznák azok a lángoló sötét szemek, az a magasatos arez, melyről Lavater első látásra művésznőt magyaráz vala ki. Gr. Bethlen Róza vonóján nagy érzések világa zeng, s a mellett egyike Erdély legszebb leányainak, a kit most már a bir is babérral koszorúz meg. A „Kunok” czimű dalmű egyik kettősét Ferenczi Berta kisasszony Molnár Sándor ural énekelte el. Oly finom volt e gyönyörű szöke lány dala, és olyan édes, mintha szívünkbe esendült volna ki. Bihor ajkáról folyt a dal bátran, tisztán mint valami virágos erdőn a kristály hegyi patak; Molnár ur kifogástalan bariton hangjához minden tekintetben méltó lévén ismételtették e gyönyört. Venio nunc!... Ime ez érzékeny fadarabra, a néma zongorára reá ömlött egy fenséges lélek sugara, s Mózé Gizella k. a. ujjai alatt föl kél belőle a bánat, sötéten, mint valami viharfelhő; majd kitör az öröm mint a bajnali álmom, megindítva meg a követek is, mint egy női Orpheus. A Pongrácz fekele serge át van hatva e hölgy szellemétől, ki most százak gondolatának ad érzést, és százak érzésének gondolatot. A közönség ujjaztatta, így kétszerelte meg a tizszeres élvezetet...

A második szakasz Bellini „Normája”-ból egy mesteri kettőssel kezdődött, melyet M. Kuna Mária asszony és Kuna Vilma kisasszony énekel. A szép ifjú asszonyról már főnebb emlékeztünk; a lány királyi termetét által éppen úgy, mint rendkívüli hangja következtében az est egyik legnevezetesebb jelensége volt. Zeneértőktől hallottam, hogy Kuna Vilma kisasszony terjedelmes, biztos, meleg és édes kontra-alt hangja, mint ilyen országoszele ritkítja pártját; csoda-e hát, ha később énekelte népdalainak füszeres költészete örökre feledhetlen marad? Csoda-e, hogy az ifjúság tetszés nyilatkozata szünni nem akart? Egykor, ha színpadra lép csillagává válhatik a nemzetnek. Dietrich Amadé ur fuvola-játéka senki dicséretére sem szorult; állván az a tökély magas fokán, de azért dicséretünk kell azon két ifjún, kik rendes szavallás helyett Shakespeare „Córólán”-jának egyik jelenetét adták elő. A britt óriás mindenképpen élvezhető! Egyik szavallónak oly mély hangja volt, mintha a pinceszől szólt volna fel; a másiknak oly magas, mintha a bázsiujáról felelt volna reá. A közönség komolyabb része gyönyört lelt bennök. A másorozatot Pongrácz isteni csárdásai fejezték be. És ezután már be is fejezhetők referatánkat, ha a zengő és csengő dicsőség trónjáról a babértan érdem hazájába nem kellene szállanunk; minekutána dicsőgárral öveztek volna Gegenbaner urat, ki a Mózé k. a. által játszott népdalokat művészi lélekkel írta át. A zene-kisértnél egy ifjú zenészerző Berecz Ede tűnt ki; még élénken is emlétkünkben maradt hűti templomi miséje, s elismerésünk e kitűnő talentum iránt okozta öregbedett. Végre emlékeztünk meg azon buzgó honfőről, a ki a redoute termet, melyért ő dusan fizet, minden ilyes czélra mindig ingyen szokta átadni. Ez Biasini Domokos ur, a ki ma este is, mint mindig, a rendezésnél mindenütt jelen volt, és a rendezőknek megbecsülhetetlen tanácsait és segédelmét teljes készséggel szolgáltatta.

Z. J. e.

— Nyilatkozat. Tordáról következő sorok küldtek be hozzánk: A „Kolozsvári Közlöny” 95-dik sz. alet megjelent fordai követválasztási tudósítás kevés valót, több valótlan s egy jó adag merőben alaptalan gyanúsítást is közöl.

Névt cserélni, nem elvet változtatni, e volt a választók egy részének nézete, kik kettőszekett bizonyossággal tudták, hogy az újabb felvett egyen szilárdságában s jellemében teljesen bízhatnak.

Nem bizalmatlanságot nyilvánítottak hát osztatlan ragaszkodással tisztelt eddigi választottjuk irányában, annyival kevésbé jutott va-

lakinek eszébe egy vétkes alternatívát állítani fel „nagy ur” és „szegény legény” közt. Tordaváros közönsége mint eddig, ugy most is jelöltjeibe nem a nagy urat, sem nem a szegény legényt, hanem azokat kereste, kik a történeti elveket hiven képviselik, s bizalmára magukat mellőknak nyilvánították. Meggondolta közöl, minő bélyeget stíltott azon nagy osztályra, melyhez hihetően maga is tartozik, szegényebb sorsu honpolgárookra, mintha az ezen körbe tartozónak tán nem is lehetne jelmeze? közöl talán nem tanult? vagy ha tanult elfeledte a történelmet? meggondolta e közöl, egyebet elhallgatva, hogy méltatlannul minő arculat-apással illette lakó városa polgárait?

Azt se tudjuk megfogni, miért üt közöl akkora zajt, bizonyos egyének által előkeltettnek állított agitatioval. Ha akadt egy két egyén ezen a részen, ki lehető tulbuzgóságában talán többet mondott mint akarta, vagy kellett volna, az az egésznek se javára, se rosszára fel nem tudható; egy fecske nem csinál tavaszt, s bizonyára egy farkas, akár milyen torkos legyen is, még nem eszi meg a telet. Polgáraink nagyon is résen állnak, s nem oly könnyű alóluk a vizes lepedőt kihuzni, mint közöl azt városa rovására el akarja hitetni.

Végre az sem igaz — mintha a felvett jelölt is ellenére mind végig hallgatta volna a szózatolást. Ugyanis a választást a városi főhadnagy nyitotta meg, s történetesen nem lévén jelen a választási rendes elnök éppen a meggyitáskor, megérkezéseig bízott meg amaz egyén a választás vezetésével, s néhány perczet tartott helyettesített elnöklete, mely alatt a rendes elnök megérkezett, s mind végig vezette a választást, a helyettesített elnök pedig a szózatolás helyéről eltávozott még délelőtti jóval, s többé ott meg sem jelent.

Ennyit az igazság, méltatlannul gyanúsított város és egyének érdekében.

Torda, augusztus 17-én 1864.

Sokkal többen.

Nyiltposta.

Gr. W. A. Nem mi vagyunk okai, ha különben érdekes czikkét nem hozandja lapunk közlebbi száma. Egyébiránt szerencsétlenül további becses közremunkálásával.

B. B. K. Fejérvárt. Bizonyára lapunk az erdélyi ügyek nyilvános közlönye; se nem catholikus, se nem reformatus, se nem unitarius, se nem lutheranus, unitus vagy disunitus lap, s elmondhatjuk, hogy az az egy elönytünk és erényünk legalább is megvan, hogy holmi szükkeblt elfogult felekezeti szempont nálunk nem tetézi a szerkesztés gyötrelmeit, melyek a mostani viszonyok közt ugy is sokféle. Nem ez okból nem adtuk tehát a közleményt; hanem tárgyhalmaz miatt kellett mellőznünk. Egyébiránt most is érdekes és a követválasztási tudósítások lefolyván, közölhetnők.

N. N. Kéziratok visszaküldésére a szerkesztőség nem kötelezheti magát.

A fogarasi h. h. egyh. közgyűléseiről irt közlemény roppant hosszú. Meglátjuk: mit tehetünk vele.

POLITIKAI HIREK.

Francoziaország. Humbert piemonti k. herceg csak folyó hó 25-én ékezik Francoziaországba. A Rajna partjairól egyenesen a chalonsi táborba menend, 2 hadsegéd s 2 szolgálattevő tiszt által kísérve.

A hivatalos lap egy rendelete szerint egy oly 100,000 frtnyi díj alapítottik, mely minden 5-dik évben egy festő, szobrász, vagy építésznek fog kiadni. Ezen, a császár által alapított díj a civiliste pénzalapjából fog vétetni.

A „Moniteur du Soir” szerint Desvaux osztály-tábornok s a constantine kerület parancsnoka, Algir alkormányzójává nevezetett ki, a főkörmányzóssággal ideiglenesen megbízott Martimprey osztály-tábornok helyébe. Desvaux tábornok helyébe Périgot osztály-tábornok nevezetett ki a constantine tartomány parancsnokává.

A spanyol király folyó hó 16-án esti 9 óra felé a st. cloudi palotába megérkezett. Isturitz párisi spanyol követ, s Muros, a követseg első titkáranak kíséretében, kik a király elé mentek, s őt a határnál várták. Valószínű, hogy a király 18-kán, a követségi palotában, elfogadandja a Párisban lakó spanyol alatalokát.

A spanyol király párisi utazására vonatkozólag írják Párisból: Spanyolország, Olaszország és Francoziaország összesen majdnem száz millió lakossal, együtt nagy hatalmi állást foglalhatnak el Európában, mely helyesen vezettetve, a közös érdekek mellett, a zármazás és vallás egyenlőségében gyökere-sik. E czélra Napoleon császár Olaszországban francia várt és pénz gazdagon áldozott és Spanyolországban francia tükepenek hi-

telintézeteket, vasutakat és egyéb iparvállalatokat állítottak fel, támogatandók a kölcsönös érdekeknek a francia kormány által előmozdított közösséget. A második császárság az Angliával való szövetségben nem kereste egyedüli támaszát, hanem azon esetre is eltekintett, ha érdekei más szövetségeket is tenének szükségessé. A politikai körökben arról is beszélnek, hogy Ferencz királynak Párisban tartózkodása a spanyol királyi családnak belügyeire is befolyással leend, hogy tuduillik don Juan infans, VI. Károlynak legfiatalabb fia, ki 30 év óta számkivetésben él, nagybátyját meg fogja látogatni Párisban, és hogy ez a királynő nevében meg fogja neki engedni a visszatérést hazájába.

Az aug. 15-diki nemzeti ünnepélyt Párisban nagy fényvel ülték meg. Már 3 nap óta a vidékről s a külföldről roppant számú látogatók érkeztek a fővárosba. Reggeli 6 órakor a rokkantak palotájából tett ágyu-tűdvölések jelenték az ünnepély kezdetét. Az idő nagyon kedvezett az ünnepélynek. A boulevardok vonala s a Rivoli-utca igen pompásan voltak földsíztve. Minden ablakba bárom-szerű zászlók voltak kítűzve. Az összes külföldi követéségek is, saját nemzeti színeik mellett, a francia színeket is kítűzték. A párisi lovasörög csapatjai járták be a várost, a rend biztosítása végett. 1 órakor a Notre-Dame templomban igen nagy pompával ünnepélyes Te Deum tartottak. A párisi éresek által osztott főpapi áldás végzé be az ünnepélyt. A ministerek s az összes államhatóságok küldöttségei jelen voltak, számos hadseregbeli s nemzetőr-tisztekkel.

Déltől 2 óráig a rokkantak palotájának emelvényén két nagy pantomim színbáz s kusz-pónák mulattatták a népet. Ugyanekkor éppen ily nép-mulatságok voltak a Place du Trône-on is. Ezalatt színte mindegyik színbázban ingyen előadások rendeztettek. Mindent a legjobb színművek adtak; ezenkívül a legtöbb színbázokban még cantaték is adtak elő.

4 órakor a színházi előadások végével, a színbázokból kijövő 30—35,000 személy az utcaikon igen nehéz tévé a közlekedést.

Ekor 4 udvari kocsi, melyek közül az utolsóban a császár s császárné ültek, tartott a Bastille térről a Madeleine felé, s a tömeg által valódi ovatioában részesítették. A kocsiok csak lassan haladtak előre, s a császári pár kegyteljesen viszonza a nép rokonszenves tüntetését. Az esti ünnepély nagyszerű, s a kiváltságos tündérvilág volt. A Mars-mezőn s a Place du Trône-on elégelett két tíljáték bálmulatosan sikerült. 7 órakor egy oly léggömb indult el a Quay d'Orsayból, melyben Godard s You szállottak föl. Egy a „Patrie”-hoz érkezett távirat szerint, ama két léghajós reggeli 2 órakor Redonnál (Ille et Vilaine-megyében), az Oceanhoz közel szállott le.

A hatóság leghatályosb intézkedéseket tett a rend fenntartása végett, úgy, hogy még eddig semmi baleset sem jutott köztdmársa.

Olaszország. Turinból jelentik, hogy Garibaldi „egészségi okokból”, mások szerint a kormány kíváncsára, lemondott az olasz s a palermoi szabad-körmives-társulat nagymesteri állásáról.

Turinban nagy sensatiót gerjesztett Ricasoli bárónak egy, Susanihoz intézett irata. Susani követ ugyanis, mint a déli vaspálya titkára, a követ-kamra azon bizottmánya előtt, mely a déli vasút ügyével foglalkodott, szigoruan megrovott, s a kamra is csatlakozott ezen megrovásához. Ennek ellenében most Ricasoli, mint a déli vasut-társulat alelnöke, egy Susanihoz intézett iratban ez utóbbinak a társulat teljes bizalmát fejezte ki. A ministerialis lapok nem közlék Ricasoli levelet. E szerint a helyzet igen komoly, s a kamrának már a nélkül is oly régóta várt fölszólása, melynek szavazata ekkép arcul ütöttik, kikertülhetlenné lett. Már minden oldalról készülnek a választási harcra, s választási bizottmányok szervezkednek, melyeknek teljesen szabad tér van engedve.

Németország. Egy kir. rendeletnél fogva, Poroszországban nagyobb mérvű csapat-elbocsátások rendeltettek meg.

Frigyes-Vilmos, hesseni herceg, f. hó 4-én a hessen-kasseli követ útján egy beadványt terjesztett a szövetséggyűlés elé, a lauenburgi öröklési igényeire vonatkozólag, melyhez több okiratokat csatolt, köztük saját s anyja lemondási nyilatkozatát is. Beadványa végén kívánja, hogy a szövetséggyűlés mielőbb mondja ki, hogy a Lauenburgban öröklésre vonatkozólag, az ő jelenleg ismét teljes erejűbe lépett köztdomásu s kétségtelen igényeit egész terjedelmükben, valamint a lauenburgi hercegi koronát jogilag már ő reá átruháztottak, s e szerint őt jelenleg lauenburgi uralkodó hercegnek ismeri el; hogy erre ezen elismerés értelmében, a szövetséggyűlés a lauenburgi hercegséget jelenleg az ő megbízásából igazgató polgári biztosokat oda utasítsa, mikép a hercegség kormányzatát tüstént neki adják át, s hogy a

szövetséggyűlés — mintán a lauenburgi hercegség annak keblében még most nem élveztető képviseltetés — annak mind a szűkebb tanácsban, mind a plenumban egy szavazatot adjon; a mint ez 1817-ben, a hesseni országgrófság fülvételével történt, s ennél fogva a hercegség engedje meg, hogy a szövetséggyűlésbe egy, üléssel s szavazattal bíró meghatalmazottat küldhessen. A herceg ezen kérelmét azon érvel indokolja, hogy ő, valamint elhunyt anyja is, csak föltételeken mondtak le jogokról, de a mely föltételek nem mentek teljesedésbe; ugyanis a londoni szerződés érvénytelenné váltta után ama lemondások egyedül érzéj — t. i. a dán monarchia épségének fentartása — teljesítenen maradt s következőleg ezzel az ő öröklési jogai ismét teljes érvénybe léptek.

Mint a „Pr.“-nek Hamburgból távirják, Cuxhavenben 18-kán szárazon s hajón kiválgítás volt, az ausztriai császár születésnapja alkalmából. A „Schlesw. Holst. Ztg.“ jelenti, hogy Holstein legközelebb a szövetségesek által fog megszállatni. (Más tudósítások szerint ellenben Holstein az ideiglenes alatt is

a szövetségi csapatok által fog megszállatni.)
Míg a berlini felhivatalos lapok azt akarják constatirozni, hogy a két hercegség közvéleményében az augstenburgi herceg elleni fordulat állott be, ellenkezőleg a „Pr.“ azon tudósítást közli, hogy f. hó 8-án Ratzebüttelben egy igen népes népgyűlés határozottan Frigyes herceg öröklési joga mellett nyilatkozott.

A „B. B. Z.“ szerint Frigyes augstenburgi herceg egy kölcsön felvétele bánt egy frankfurti bankár házzal alkudozásba bocsátkozott. Azonban e lap megjegyzi, hogy nem igen tetemes pénzösszegekről van szó.

Orosz- és Lengyelország. Berg tábornok ellen merény volt elkövetendő. E merénylet vezetői közül aug. 17-kén Krasicki felakasztatott; Landovszki és Schmidt az akasztófa alatt 20 évi kényszer munkabüntetésre kegyelmeztetnek meg. A bűnrészeség miatt el fogott más 6 egyén részint 12, részint 15 évi bányakényszer munkára kegyelmeztettek meg.

Ujabb. Karlovicz, aug. 17. Ma agyudörög közt tétetett közé azon legfelsőbb határozat, mely által ő Flge az érseki és metropolitaválasztást legkegyelmesebben megerősíteni, a metropolitát méltóságába ki nevezni, továbbá a választó congressus képviselőinek mandatumát az értekező congressusra tágitni, és megengedni méltóztatt, hogy a tárgyalási javaslatoknak a synodussal közlésére ideiglenesen bizottmány választassék.

Berlin, aug. 18. A „Nordd. Allg. Ztg.“ írja: A béke-alkudozások kezdetének elhalasztása pusztán a Dánia s a hercegségek közti pénzügyi fejtegetések nehézségén alapul, melyek a legerjedelmesebb előmunkálatokat teszik szükségessé. Továbbá a nevezett lap ezt mondja: Azon közlés, mintha egy ideiglenes kormány föllátatása iránt a német nagyhatalmak már végleges határozatot hoztak volna, nem igen valószínű. Szászország a szövetséggyűlésnél tett indítványát visszavonta, mivel a szász kormány előre látta, hogy a szövetséggyűlésnél ezen indítvány nem nyerhet többséget.

Rendsburg, aug. 18. Ausztriai császár 6. Felségének születésnapja alkalmából a porosz csapatoknak nagy díszszemléje volt, 101 agyulövés s császár 6. Felsége életétse közt. Az egész város zászlókkal van díszítve.

Karlovicz, aug. 20. Tegnap napoltatott el a congressus. Este a kormánybiztosnál és a patriarehánál fényes fátylós tisztelés volt.

Uj-York, aug. 10. A confederáltak elhagyták Marylandot. Ayerill tábornok a kivonulókat utolérte, megverte őket Moorefieldnél Virginiában s 600-at foglyul ejtett. Faragut admiral Morgan erődel elvonult. Míután a confederáltak páncélhajóit harcoképteleneké tette Mobile városához közeledett.

Bécsibörze Augustus 22-én: Nemzeti kölcsön 80.40. 5%, Metalliques 72.35. Bank-részvény 782.—. Hitel részvény 196.—. Váltó Londonra 114.—. Ezüst 113.25. Arany 5.44.

1860-diki Állam kölcsön 96.—.

Augustus 20-án: Urbéri kárpótlási kötvény Magyarországi 74.80. Erdélyi 72.25.

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DÁNIEL.

HIVATALOS.

2540 1864.

(1—3)

Hirdetmény.

Maros Váshely szabad Királyi Város részéről tudtul adatik, miszerint a Felséges Királyi Főkörmányszéknek idei május hó 19-ik napjáról 15,790 szám alatt tisztelt magas rendelte folytán a Maros folyam 3-ik ágára épülendő nagy hid fölött idei **September hó 10-én** délelőtt 10 órákor a városházánál nyilvános árlejtés fog tartatni. —

Míróll vállalkozni kívánók azon figyelemzettel értesítetnek, miszerint a felkialtando 1,080. o. é. ft öszveg 5% mindenik az árlejtő bizottmány kezeibe előre letenni, e fölött ha idegen vállalat képességéről, erkölcsös és politikai magaviseletéről hivatalos bizonyítványt felmutatni köteleztetik. —

Árlejtési feltételek a Tanácsai irodába. megtekinthetők.
Váshelyi Tanács Üléséből 1864. Aug 12-én

Sz. 873. 1864.

(205)

(2—3)

Hirdetmény.

Az országos Károlina-kórház és hozzá csatolt kórosztályok számára a jövő 1864-dik évben, tehát 1864-dik év October 1-ső napjától 1865-dik év Szeptember végéig kívántató étel, kenyér, tűzifa, mosás, gyertya, mécsolaj és szappan kiszolgáltatására folyó évi **September hó 5-dik napján délelőtti 9 órákor** nyilvános árszállítás fog a kórház irodájában tartatni, a mi azzal a figyelemzettel tétetik ezennel birre, hogy a vállalkozni kívánók igyekezzenek magoknak az árszállítás feltételeivel való **minden esetre** szükséges ismerkedést a kórház irodájában előre megszerezni.

Az Országos Károlina-kórház Igazgatóságától.

Kolozsvártt, augusztus hó 17-dik napján, 1864.

Dr. SZABÓ JÓZSEF, igazgató.

NEM HIVATALOS.

(206)

(1—2)

Erdélyország Doboka vármegye Drág helységében Bereknéri Jánosnak f. hó. 18 ra viradólág **ellopták egy 7 éves kanczáját** 14 markosnál nagyobb, szőre sötét sárga, bal cizombján 6 jegy jobb farán pedig cipőjén hátul egy fekete szőrrel bennőt petyty. A ki megtalálja és kézbesíti, alólirtól kap 20 ft o. é. jutalmat.

Drág, augusztus 19 én 1864.

Bereknéri János számtartó.

Oszták es. kir. 1864-ki sorsjegyek.

Nyereményhuzás 1864 szeptember 1-jén.

Főnyeremény 200,000 ft. legkisebb nyeremény 135 ft.

A Schottenfels B. nagykereskedő háza Majnai-Frankfurtban az öszveg beküldése mellett oszt. bankjegyekben átenged: 1 sorsjegyet 3., 5 sorsjegyet 14., 11 sorsjegyet 30 ftért.

Nyeremény lajstromot minden résztvevő ingyen kap.

(203)

Eladó tagosított birtok.

(2—3)

Kolozsvártól három órai távolságra eső 2200 hold kiterjedésű **szentmihálytelki tagosított birtok** eladó. Bővebben értekezhetni személyesen, vagy levél útján Gyaluban alólirttal

KLEIN FRIGYES.

(204)

Eladó major.

(2—3)

Néhai gróf Haller Lajos urtól hátramaradt Kolozsvártt, a hídelvén a nagytüzében fekvő **lakházzal és istállóval** ellátott major eladó. Értekezhetni szóval vagy levél által alólirttal Gyaluban

KLEIN FRIGYES.

(194)

(4—4)

ISKOLAI KÖNYVEK ÜGYÉBEN.

Miként eddig, ugy a közelgő iskolai évben szükséges könyvekre nézve is bátor vagyok az erdélyi t. cz. tanár urakat és a népiskolák tanítóit tisztelettel felkérni, sziveskedjenek a szükségelt könyvek menyynységéről engem minél előbb értesíteni, hogy azokat a **kelő időre** késedelem nélkül megküldhessem.

A bolti árak minden körülmények között szigoruan megtartatnak; és a megrendelések a lehető **ingyen példányok kíséretében, pontosan és gyorsan** eszközöltetnek.

Végül még szükségesnek tartom megemlíteni, hogy iskolai irodalmunk legújabb termékeit szivesen elküldöm megtekintés és választás végett, a nem használható könyvek azután bármikor visszakiül-dethetvén.

STEIN JÁNOS,

erd. muzeum-egyleti könyvtáros és kiadó.

Hirdetés.

(3—4)

Kolozsvártt **belső-farkasutczában** gr. Karacsay Sándorné 81 számú házánál a jövő Sz. Mihálynapkor békülözhető 1-ső emeletben levő **nagy szállás**, pincze, nyári téli konyhával és 4 lóra való istállóval ellátva, **kiadandó**. Értekezni lehet iránta ottanlakó házigondnok Gyulai Sámuelnél.

(198)

(3—3)

Bánya eladási vagy haszonbérbe adási hirdetmény.

A „S. J. Jakab“ nevű bányaműtársulatnak Kolozsmegyében a „**Hideg-szamosi**“ határon lévő bányája, a hozzá tartozó lak és földi épületekkel, zuzdálakkal, és legújabb szerkezetű választó géppel együtt, társulati végzés következtében örök áron el — vagy haszonbérbe kiadó.

Szebenbe intézett bérmentes levelek útján tudakozódásokra a kívánt értesítést megadja, s a **f. évi September 1-ső napjáig** beérkező hozzászólási ajánlatokat elfogadja **HAJÓS JÁNOS**, társulati igazgató.

(161)

Hirdetmény.

(21—*)

Tisztelettel tudatjuk a t. cz. **repcze-termelő** urakkal, hogy a már 18 év óta fenálló olajgyárunkba **az idén kiválólag a repcét a legmagasabb árba fizetjük**, arra, mint eddig is, előleget adunk és akár az egész termést előre kifizetjük.

KISS TESTVÉREK, olajgyár tulajdonosai.

(1)

BERINGUER orvos tudor

(9—12)

cs. kir. és hercegi, udvari szabadalmakba részeltetett:

Növény-gyök Olaja.

Hajfestő-szere.

Mint az emberi hajnövelés szilárdítására és szepítésére szolgáló csálhatlan szer, nevezetesen oly eseteknél, hol a kora szürkülés és hajkihullás már mutatkozik, megelőző eredménytel alkalmazható, orv. tud. **Beringuer Növény-gyök olaja** megakadályozza az oly alkalmatlan folt és felcserepedési képződést, a hajnak élénk fényt, kellemes simaságot és pubékony lágyaságot kölcsönözvén, bizonyosan minden öltözö-asztal díszére szolgálhat.

Egy hosszabb használatra elégséges tívég ára 1 ft o. ért.

A kezeléshez szükségeltető 2 baj kefésekével, s 2 tégelyvel 5 ft o. é.

Ezen minden szakértők és azt használók által, tökéletesen czélszerűnek, s általában ártalmatlannak nyilvánított s esmert szer, a haj, s szakál és szemöldökök tetszés szerinti árnyéklata banítására szolgál, a nélkül hogy a bőrt legkevésbé is bémocsoklná, vagy szagosá tenné. Ezen szer alkalmazása igen könnyű, s az az által előállított hajszinezetek, s változatok, a legtermészetesebben néznek ki; festés után mely átjába tartós, állandó és hatályos; lehet szokás szerent jó hajkefécsőt, vagy tiszta haj-olajat használni.

Dr. SUIN BOUTEMARDT illatos-FOGPEPJE

mint alkalmasnak és czélszerűnek bizonyosult, s tisztított állományokból előállított készítmény, a fog és foghüvely fenntartására, a többi iyi nemű esmeretes és használt szerknél sokkal hamarabb és biztosabban tisztító, a nélkül hogy a fog zománczát legkevésbé is bántaná, s egyszersmind szilárdító és erősítő hatása által, az egész száj-üregnek nagyon üdítő, jótékony frissességet kölcsönöz.

LINDES orv. tudor és tanár

NÖVÉNYI RUD-HAJKENŐJE.

Ezen legczésztérbi művegyészeti-kezelési eljárás által, tiszta növényi alkatrészekből gondosan készített hajkenő, a hajnövelésre nagyon jólvevő hat, azt puhán tartva, a kiszáradástól megóvja, s a mellett a hajnak szép, természetes fény, s jelentékeny rugékonyságot kölcsönöz, s ezeken kívül még a hajcsomag összertartását is eszközi.

Eredeti darabokban 50 uj kr.

A fennebbi kitünő sajáttságai által elhírhett jeles szerek jól állás mellett valódiságokba kaphatók:

Egyedüli, határozott gyári áron kaphatók: **Kolozsvártt**, csak is gyógy-szerész **WOLFF J.** s **KHUDI J. özvegyénél** valamint *Beszterczén*: Kelp Frigyes, és Dietrich & Fleischer; *Brassóban*: Stenner F.; és *Jekelius Ferdinánd* gyógyszerész. *Dézs*: Krémer Sámuel. *Déván*: Boonyak és Gergelyfi. *Nagy-Enyeden*: Bisztricsányi A. és Trajánovits Ede gyógyszerész.; *Erzsébetvárosban*: Schmidt A.; *Hát-szege*: Mátéfi Béla gyógyszer. *Károlyfőhérvártt*: Rusz János, és Matherny Emil gyógyszer.; *Kézi-Váshelyt*: Fejér Lukács; *Maros-Váshelyt*: Fogarasi J. D.; *Meggyesen*: Brekner Károly, Vándory & Brandsch; *Segesvártt*: Misselbacher fia és Teutsch; *Szamos-ujvártt*: Placintár és fia gyógyszer.; *Szász-Régenben*: Wachner Traugott; *Szászsebesben*: Weissörtel Ad. G.; *Szebenben*: Zührer J. F.; *Székel-Keresztúron*: Binder Márton; *Sepsi-Szentgyörggyön*: Vitályos Béla; *Sz.-Udvarhelyt*: Kauntz J. A. gyógyszer.; *Szeredában*: Gószay A.; *Sz.-Somlyón*: Ruszka Ignác; *Tasnádán*: Szongott Jakab; *Tordán*: Velits G. és Wolff G.; *Zalatnán*: Megay Guszt. A. gyógyszer.